

Дегтяренко Дар'я

викладач

Сумський національний аграрний університет

darin.ja@ukr.net

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА-НАСТАВНИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ УКРАЇНИ

У статті представлено аналіз різних досліджень, де розглядаються питання підготовки іноземних слухачів підготовчих відділень українських ВУЗів. Особлива увага приділяється позакласній роботі та взаємодії викладача зі своїми студентами.

The article presents the analysis of various studies, which deals with the training of foreign students in the preparatory departments of Ukrainian universities. Especial attention is paid to extracurricular work and the interaction of the teacher with their students.

Постановка проблеми. Останнім часом до України приїжджають все більше іноземних громадян для подальшого здобуття вищої освіти у межах обраної країни. Довузівське навчання грає важливу роль не тільки у мовній підготовці іноземців, але й також у їх соціалізації в межах України, адаптації до українського навчання та життя, тому перед викладачем постає велике завдання бути не тільки викладачем, але й наставником у житті іноземних студентів.

Аналіз наукових досліджень. Ця тема не втрачає своєї актуальності, тому що вчені продовжують досліджувати це питання у своїх роботах (книги, статті у журналах, дисертації та ін.): Лисак О. Б. висвітлює загальну проблему освіти іноземних громадян, у той час як Палка О. В. розглядає підготовку слухачів-іноземців, які обрали майбутню спеціальність технічного напрямку.

Постановка мети. Головним завданням статті є дослідження та визначення особливості мовної підготовки іноземних слухачів підготовчого відділення викладачем, який поєднує в собі роль не тільки викладача, але й наставника та помічника у соціальній адаптації до умов проживання в іншій країні.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ вимагає більших знань та зусиль, в тому числі від студентів вищих навчальних закладів. Особливо це стосується іноземних громадян, які прийняли рішення навчатися у ВУЗах України. Такі студенти проходять довузівську підготовку, вивчаючи мову подальшого навчання (зазвичай, це українська, російська або англійська мова) та інші предмети, необхідні для обраної майбутньої спеціальності (математика, інформатика, креслення, біологія).

Мовна підготовка абітурієнтів є важливим кроком для їх студентської долі, тому що подальше навчання вимагатиме певних знань з мови для засвоєння нової інформації з інших предметів. Саме тому викладачам підготовчих відділень треба приділити особливу увагу іноземним слухачам, тому що вони не тільки засвоюють нову для них інформацію, але й адаптуються до нового суспільства та навколишнього середовища. Тому перед

викладачами підготовчого відділення іноземних студентів постають більш складні завдання, адже таких слухачів треба підготувати не тільки до навчання в Україні, але й життя в цій країні в цілому. [4]

Наприкінці XX століття розпочалося активне створення підготовчих відділень для іноземних громадян у ВУЗах України. На сьогоднішній день в країні є достатній рівень підготовки іноземних слухачів підготовчих факультетів: спеціальні посібники, методичні розробки, практика застосування інноваційних методів навчання та інше. У Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка є спеціальний факультет для підготовки викладачів російської / української мови як іноземної – цей вищий навчальний заклад є центром формування і розвитку відповідних спеціалістів. Підготовка іноземних фахівців зміцнює авторитет України на міжнародній арені і сприяє додатковому фінансуванню освіти, адже відбувається культурне та наукове співробітництво між країнами. [3]

Організація навчально-виховного процесу студентів-іноземців, які навчаються на підготовчому факультеті вищого навчального закладу, відбувається згідно нормативних документів Міністерства освіти і науки України. Слухачі підготовчого відділення навчаються згідно контрактів, але є невеликий відсоток студентів, котрі здобувають знання згідно контрактів між державами, тобто – стипендіати.

Якість освіти в українських вищих навчальних закладах для студентів-іноземців залишає багато питань, тому що порівняно з іншими європейськими країнами в Україні не

потрібно здавати вступні екзамени: іноземні абітурієнти зараховуються шляхом надання відповідних документів та співбесід. Не кожен іноземець приїжджає визначеним у мові навчання, а якщо обрана мова не актуальна у спілкуванні і мало вживається серед населення, то через брак практики засвоїти її буде важче. [3] Наприклад, в деяких містах країни люди спілкуються один з одним частіше російською мовою. Якщо навчання відбувається українською мовою, то без постійного спілкування і практики вона буде швидше забуватись. До того ж це впливає рівень знання мови, тому що почута на вулиці російська мова буде потрошку витісняти українську або ж буде плутанина в голові.

Доцільним у вивченні мови буде застосування ігрових методів. Слід враховувати той аспект, що українська мова для іноземців є першою сходинкою до життя в Україні: адаптація до українського суспільства, їх традицій, звичок та ін. Тому завданням викладача є швидко та якісно навчити студентів-іноземців українській мові. Під час гри використовується не тільки нова та вже відома лексика, але й наочність: малюнки, таблиці, схеми, відеоматеріали тощо. Це допомагає викладачу зробити інформацію більш доступною для іноземних студентів, а їм – краще засвоїти викладений матеріал.

В процесі гри відбувається самовиявлення, самовизначення, самоперевірка та самоствердження особистості, розвиваються логіка, уява, тобто творчі здібності кожної людини. [2, с. 1441]

Позакласна робота викладача з іноземними слухачами підготовчого відділення, як і гра в процесі навчання,

сприяє зацікавленості студентів та закріпленню їх знань, умінь, навичок. Саме в такій роботі викладач стає наставником, тому що переносить навчальний процес до реального життя. Засвоєння нової інформації в умовах неформальної обстановки відбувається швидко та легко, тому що є наочність та цікавість до нового середовища. В цьому випадку завданням викладача є не тільки вивчити нову лексику або певні поняття, але й також розповісти про умови проживання в країні, правила, яких треба дотримуватись, та показати культурні місця того чи іншого міста. Позааудиторна робота – це не тільки бесіди в класі про правила поведінки та проживання на українській території але й також різноманітні екскурсії по центру міста, до музею або театру, до інших ВНЗ.

Дуже часто людина краще сприймає і запам'ятовує нову інформацію через наочність. Тому використання наочних матеріалів – це один із важливих кроків у навчанні, особливо іноземних студентів. Малюнки, дитячі іграшки (овочі, фрукти, предмети одягу та ін.), мультимедіа – все це допомагає іноземним слухачам розібратися у значенні лексики та її правильному застосуванню у реченнях. Екскурсії також мають велике значення, тому що наочність в цьому випадку скрізь. На прикладі можна вивчити нові слова, та закріпити знання вже вивчених, навчитися правильно задавати питання та стимулювати до відповіді на них.

Висновки з дослідження. З кожним роком до України приїздить все більша кількість іноземних громадян, які мають бажання отримати освіту в українських вищих навчальних закладах. Важливу роль у житті таких

студентів відіграє довузівська підготовка, в тому числі – мовна. Викладач російської або української мови, який також є куратором та наставником іноземців на підготовчому факультеті, має більше обов’язків, ніж інші викладачі. А саме: навчити іноземного студента мові, її культурі спілкування, допомогти в соціалізації, провести бесіду про правила поведінки в тому чи іншому місті України (це стосується не тільки поведінки в самому місті, але й в гуртожитку та закладах цього міста) та інше. Це велика відповідальність, бо кожен викладач на ряду з індивідуальними особливостями студента має враховувати також особливості національностей.

Література:

1. Бочева Г. Іноземні студенти в Україні: освіта чи експлуатація? [Електронний ресурс] / Г. Бочева // Проект «Без кордонів» Центру «Соціальна Дія». – 2011. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1808> .
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2009. – 1736 с.
3. Лисак О. Б. Освіта іноземців в Україні: Сучасний стан, проблеми та маркетинговий погляд на шляхи їх подолання / О. Б. Лисак // Вісник вінницького політехнічного університету. – 2016. – №4.
4. Палка О. В. Підготовка іноземних студентів вищих навчальних закладів технічного профілю України до вивчення професійної лексики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2003. – 18 с.